

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta 3 Kokous 4/2018

Pöytäkirja

Aika 24.9.2018, klo 12:15–14:15
Paikka Helsinki, Kirkkokatu 12, neuvotteluhuone Aleksanteri
Jakelu Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta

Jäsenet ja (varajäsenet) **läsnä olleet tummennetulla**

Olli Peltoniemi, puheenjohtaja, Helsingin yliopisto
Juha Nousiainen, varapuheenjohtaja, Valio Oy

Susanna Ahlström, maa- ja metsätalousministeriö
(Taina Aaltonen, maa- ja metsätalousministeriö)

Taina Mikkonen, Elintarviketurvallisuusvirasto
(Jaana Mikkola, Elintarviketurvallisuusvirasto)

Kirsi Henttu, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
(Taina-Riitta Seppälä, Lounais-Suomen aluehallintovirasto)

Leena Suojala, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry
(Ilkka Pohjamo, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry)

Mikaela Strömberg-Schalin, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f.
(Jonas Laxåback, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f.)

Saara Kupsala, Helsingin yliopisto, etäosallistuja
(Sari Ung-Lanki, Terveysten ja hyvinvoinnin laitos)

Jarkko Niemi, Luonnonvarakeskus, etäosallistuja
(Matti Pastell, Luonnonvarakeskus)

Laura Hänninen, Helsingin yliopisto, etäosallistuja
(Claudio Oliviero, Helsingin yliopisto)

Kreetta Ranki, Turun yliopisto
(Anne Melin, Turun yliopisto)

Mai Kivelä, Animalia ry
(Heidi Kivekäs, Animalia ry)

Kati Pulli, Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry
(Maria Lindqvist, Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry)

Sanna Nokka, ProAgria Keskusten Liitto ry, etäosallistuja
(Pirkko Taurén, Faba osk.)

Tuomas Herva, AtriaNauta
(Pirjo Kortesiemi, Eläinten terveys ETT ry)

Sari Ristaniemi, SOK, etäosallistuja
(Matti Kalervo, Kesko Oyj)

Timo Niemi, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry
(Juha Beurling, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry)

Satu Raussi, sihteeri, Eläinten hyvinvointikeskus EHK, Luonnonvarakeskus

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12:24.

2. Kokouksen järjestäytyminen

Kokous todettiin ajoissa koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Kokouksessa oli mukana 12 edustajaa (5 etäosallistujaa). Läsnä olleiden henkilöiden nimet on tummennettu yllä neuvottelukunnan nimelistassa.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen (6.6.2018) pöytäkirja hyväksyttiin.

4. Ajankohtaista maa- ja metsätalousministeriöstä, *Susanna Ahlström*

Hallituksen esitys eläinten hyvinvointilaksi on torstaina 27.9.2018 valtioneuvoston esityslistalla ja, jos vn hyväksyy esityksen, niin se etenee eduskuntaan. Hallituspuolueilla on vahva tahto saada laki eläinten hyvinvoinnista tämän hallituksen aikana hyväksytyä.

Ministeri teki lausuntoajan jälkeen linjaukset lakiin. Lypsylehmien ja hiehojen parressa pitoa ei kiellettäisi, mutta muiden nautojen parressa pito kiellettäisiin. Asetustason muutoksia on tarkoitus tehdä niin, että parsinavetassa pidettävien lehmien ja hiehojen ulkojaloitteluvaatimus pitenisi 60:stä 90 päivään vuodessa, ja veloitteen saisi toteuttaa mihin aikaan vuotta vain. Edellä mainitun muutoksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2022 alusta lähtien. 15 vuoden siirtymäajalla säädöksen voimaantulosta olisi tarkoitus luopua poikkeusmenettelystä, jonka mukaan parsinavetan lehmiä ja hiehoja ei tarvitse päästää ulos jaloittelemaan. Nyt tällaisen poikkeusmenettelyn piirissä on noin 22 maitotilaa. Syynä poikkeukseen on yleensä navetan vaikea sijainti.

Emakoiden ja ensikoiden tiineytyshäkit kiellettäisiin 15 vuoden siirtymäajalla, mutta uusissa ja peruskorjattavissa sikaloissa saman tien lain tultua voimaan. Edelleen kuitenkin sallittaisiin emakoiden ja ensikoiden pitäminen tiineytyshäkissä 8 vuorokauden ajan. Syyksi on mainittu se, että vältetään eläinten välisiä aggressiivisia yhteenottoja, mikäli emakkoja tai ensikkoja ei tarvitse palauttaa kahtena päivänä/kertana ryhmään. Tiineytysosaston ja tiineytyshäkkeitä saa siis rakentaa myös uusiin sikaloihin. Investointitukia sekä eläinten hyvinvointikorvausta häkittömään tuotantoon on luvattu korottaa. Vapaaporsituksen hyvinvointikorvaus nousee 349 eurosta 436 euroon per eläinyksikkö. Hyvinvointikorvauksen vapaaporsitustuessa sallitaan tällä hetkellä emakon tai ensikon pitäminen häkissä 2 vrk ennen laskettua porsimista ja 3 vrk porsimisen jälkeen. Mikäli emakko on aggressiivinen, voidaan se hyvinvointikorvauksen 2018 ehtojen mukaan pitää häkissä 7 vrk porsimisen jälkeen. Puheenjohtaja totesi tutkimustulosten osoittavan, että emakon hyvinvoinnin ja porsimisen sujuvuuden näkökulmasta emakon pitäisi saada olla karsinassa vapaana vähintään siihen saakka, kunnes porsiminen on kokonaan ohi. Progesteroni-hormonin pitoisuus jää korkealle ja oksitosiini-hormonin alhaiseksi, jos emakko häkitetään ennen porsimista niin, ettei sillä ole mahdollisuutta toteuttaa pesäntekokäyttäytymistä. Porsaiden tallominenkaan ei ole syy häkittää emakkoa ennen porsimista tai porsimisen aikana, sillä porsimisen aikana emakko on makuulla. Puheenjohtaja totesi, että porsimisen jälkeiset 3 päivää ovat haastavia, sillä pahnuekoko on kasvanut ja kasvaa. Tällöin myös häkittämisen salliminen hyvinvointikorvauksen ehtoissa olisi ymmärrettävämpää, kuin sen salliminen ennen porsimista. Kaikilla porsaille ei suurissa pahnueissa riitä nisiä, ternimaidosta tulee niukkuutta ja syntyy pienempiä porsaita. Tanskassa käytetään imettäjäemakoita eli porsaita siirretään omalta emältä vieraalle emakolle, mikäli pahnueeseen syntyy liikaa porsaita oman emän hoidettavaksi.

Veden saanti nisäkkäille ja linnuille niiden pysyvissä pitopaikoissa linjattiin lakiin. Poikkeuksina vaatimukseen vastasyntyneet, vastakuoriutuneet, porot ja kauriit luonnonvaraisissa oloissa, näille jatkuvaa veden saantia ei vaadita järjestettävän. Poikkeukselliset ja vaikeat sääolosuhteet, ei joka vuosi toistuvat syyt, oikeuttavat myös poikkeamaan vaatimuksesta. Tietyissä pitomuodoissa jatkuvan veden saannin turvaaminen on myös katsottu olevan kohtuuton vaatimus. Tällaisia ovat ammattimaiset rekikoiratarhat, vasikoiden iglukasvatus ja samana vuonna lopetettavat turkiseläimet. Näille on mahdollista säätää tarkemmin asetustasolla siitä, miten vettä tulee tarjota pakkasella veden jäätyessä. Siitoseläimille turkistarhoilla tulee 9 vuoden siirtymäaika jatkuvan veden saannin vaatimukseen. Samana vuonna lopetettaville turkiseläimille on kuitenkin veden jäätyessä tarjottava vettä 3 kertaa päivässä, linjataan. Ammattimaisille rekikoiratarhoille edellä mainittua linjausta ei ole tehty. Lakiesitykseen linjattiin myös, että maakuntauudistuksen toteutuessa maakunnan eläinten hyvinvoinnin valvonnasta vastaavan viranomaisen pitää olla koulutukseltaan eläinlääkäri. Maakunnassa pitää myös olla eläinten hyvinvoinnin valvontaa varten riittävä määrä eläinlääkäreitä sekä muuta pätevää ja ammattitaitoista henkilöstöä.

Ministeriössä on valmisteilla tilavaatimusten pienentäminen munintakanojen poikaskasvatuksessa, samanlaisiksi kuin tilavaatimukset ovat Ruotsissa. Meillä vaatimukset ovat suuremmat kuin muualla, koska säädöksemme on peräisin ajalta, jolloin munintakanat ovat olleet kookkaampia. Tilan tarve ei nyt ole enää sama kuin aiemmin. Tilavaatimusten pienentäminen helpottaa tuotannon investointeja.

Vapaaporsituksen tukea tullaan muuttamaan siten, että vapaaporsitusta voisi toteuttaa myös vain osalle tilan emakoista. Tämän toivotaan laskevan tuottajien kynnystä lähteä kokeilemaan vapaaporsitusta. Kentällä on myös huoli vapaaporsituskarsinaratkaisuista. Markkinoilla on liian pieniä vapaaporsituskarsinoita, sellaisia, joissa häkki avattuna karsina on niin pieni, että emakon pitää peruuttaa tiettyyn kohtaan häkkiä päästäkseen kääntymään ympäri. Toimiviakin vapaaporsituskarsinoita löytyy markkinoilta, nyt hyvinvointikorvauksessa 6 m² porsituskarsinaa pidetään vähimmäistilavaatimuksena. Tavoitteena on, että emakon pitäisi päästä hyvin käyttämään sitä tilaa, mikä sillä vapaaporsituskarsinassa on. Tutkimustuloksista suomalaisella sika-aineksella tiedetään, että 6 m² pienempi porsituskarsina altistaa porsaiden tallomiselle.

Kysyttiin, miten käytännössä voidaan valvoa sitä, että poikkeustapauksissa eläimiä on juotettu käsin 3 kertaa vuorokaudessa tai, että lehmät ovat päässeet vuoden aikana 90 päivänä ulos. Todettiin, että asetuksissa ei erikseen mainita kuinka valvontaa toteutetaan. Todettiin, että kirjanpito ulkoilupäivistä on yksi keino ja tulevaisuudessa valvontaa voidaan tehdä uusin menetelmin esimerkiksi satelliittien ja droonien avulla.

Kysyttiin, miten eläinlajikohtaisia asetuksia tullaan uudistamaan, ja käytetäänkö työssä työryhmiä, kuten lakiuudistuksessa käytettiin. Vastattiin, että työryhmiä ei ole suunnitteilla, mutta asianosaisia ja sidosryhmiä tullaan kuulemaan. Kiireellisin uudistettava eläinten hyvinvointiin liittyvä asetusta on toimenpideasetus, sillä eläinsuojeluasetus kumotaan uuden eläinten hyvinvointilain myötä, eikä kaikkia toimenpiteitä ole sisällytetty uuteen lakiin. Toimenpideasetuksen jälkeen otetaan käsittelyyn turkiseläinten suojelun asetuksen uudistus sekä kokonaan uusi asetusta emokanojen hyvinvoinnista.

5. Neuvottelukunnan toimintasuunnitelman päivittäminen

Neuvottelukunnan toimikausi alkoi vuonna 2016 ja jatkuu vuoden 2019 huhtikuulle. Tähän mennessä on käsitelty: eläinlääkäripalveluja, eläinten itseisarvoa, eläinjalostusta, eläinten kuljetuksia, eläinten hyvinvointilain valmistelua, turkiseläinten hyvinvointia, siipikarjan hyvinvointia sekä nautojen ja sikojen ulkokasvatusta.

Toimintasuunnitelmasta ei ole vielä käsitelty eksoottisten tuotantoeläinten hyvinvointia (laamat, alpakat, strutsit), hevosten hyvinvointia eikä eläinten hyvinvoinnin opetusta ja koulutusta. Ehdotettiin, että kasvatettujen kalojen hyvinvointi ja ennen kaikkea kalojen lopetusmenetelmät otettaisiin myös esityslistalle. Porojen hyvinvointi toivottiin esityslistalle, mukaan lukien porojen teuraskuljetukset. Todettiin, että turkiseläinten kuljetuksia ei ole myöskään käsitelty neuvottelukunnassa. Tukipolitiikan mahdollisuudet eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi toivottiin myös esityslistalle. Tällaisia ovat eläinten hyvinvointikorvaukset ja investointituet. Ruokatottumusten suhteen muutoksen vaikutusta eläinten hyvinvointiin toivottiin myös käsiteltävän. Neuvottelukunnan olisi hyvä tehdä kannanotto eläinten hyvinvointilaista, kun se menee eduskuntaan, todettiin.

Keskusteltiin siitä, että ennakkopäätös- tai ennakkohyväksyntämenettely esimerkiksi eläntilan investoidessa auttaisi tuottajaa tekemään oikeita ja vaatimustenmukaisia ratkaisuja sekä välttämään virheitä. Esimerkiksi tulkitanko tietty automaattiruokinta jatkuvaksi vai ei tai vesihanojen sulkeminen tietyksi aikaa jatkuvaksi veden saanniksi vai ei. Todettiin, että tällaisesta menettelystä keskusteltiin eläinten hyvinvointilain uudistuksen yhteydessä ja, että Ruotsissa tällainen on käytössä. Tuolloin todettiin, että Suomessa ei ole resursseja tällaiseen. Toimintaan pitäisi olla mahdollisesti uusi viranomaistaho, joka hyväksyisi tai hylkäisi ratkaisuja. Toivottiin, että neuvottelukunta edistäisi asiaa, sillä asia on tuottajille ongelmallinen.

Keskusteltiin, tulisiko neuvottelukunnan tehdä kannanotto hallituksen esityksestä laiksi eläinten hyvinvoinnista ja mitä kannanotto voisi sisältää. Kannanottoa sekä toivottiin että vierastettiin. Kommentoitiin, että jokainen taustaorganisaatio tekee oman kannanoton, eikä neuvottelukunnan yhteiselle ole tarvetta. Puheenjohtaja totesi, että lakiesityksessä on selvästi edistystä eläinten käyttäytymisen huomioimisen suhteen, ja, että lakiuudistus on askel eteenpäin eläinten hyvinvoinnissa, mutta yksityiskohtia riittää parannettavaksi. Todettiin toisaalta, että on erikoista, ja huomiota herättävää, mikäli neuvottelukunta ei ota näin suureen ja perustavaan uudistukseen kantaa. Vaikka neuvottelukunnan edustajat ovat eri mieltä monista eläinten hyvinvointilakiin liittyvistä asioista, voisi neuvottelukunta ottaa kantaa tutkimustulosten näkökulmasta. Vaikkei neuvottelukunta löytäisi yhteistä ratkaisua, voi huoli olla yhteinen, muttei välttämättä sama, todettiin. Voisiko neuvottelukunta todeta, että lakiuudistuksessa mennään oikeaan suuntaan, mutta eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi jää kuitenkin vielä parannettavaa. Ehdotettiin, että voitaisiin ottaa kantaa niin edistykseen kuin vielä parannettaviin seikkoihin. Mitkä asiat edistävät tutkimuksen valossa eläinten hyvinvointia ja mitkä eivät. Esitettiin, että neuvottelukunnan eri tahot voisivat nimetä mikä heille on tärkeää. Voisiko kannanotto olla yhteistyön korostaminen, se yhteiskunnallinen realiteetti missä laki syntynyt, eikä niinkään se, mitä parannettavaa lakiin jäi. Puheenjohtajan mukaan lakiesityksessä on hyvää se, että siinä on periaatteessa lähdetty eläinten tarpeet, lajityypillinen käyttäytyminen, edellä. Käytännössä lakiesitykseen jäi parannettavaa, tiettyjen asioiden osalta olisi voinut mennä toisin. Kompromissi lausunnoksi voisi olla lain hyvät lähtökohdat ja kritiikki hyvien lähtökohtien poikkeuksissa ja pitkissä siirtymäajoissa, todettiin. Tähän todettiin, että nimenomaan poikkeukset ja siirtymäajat olivat myös neuvottelukuntaa edustavien tahojen toive. Samalla todettiin, että lausuntoon voisi sisällyttää porkkanat ja taloudelliset tuet eläinten hyvinvoinnin edistämisen keinoina. Toisaalta haluttiin pitää kannanotto vain lain säätelmissä asioissa. Yksimielisyyttä neuvottelukunnan kannanoton sisällöstä ei saatu, mutta puheenjohtaja totesi, että muotoillaan kannanotto ja katsotaan millainen kannatus sille saadaan.

Päätettiin käsitellä vielä seuraavat asiat neuvottelukunnan toimintakaudella:

1. Porojen hyvinvointi, mukaan lukien porojen teuraskuljetukset. Kutsutaan asiantuntijoiksi Paliskuntain yhdistyksestä toiminnanjohtaja Anne Ollila sekä Koillis-Lapin ympäristöterveydenhuollon kunnaneläinlääkäri ja ympäristöterveysjohtaja ELL Hanne Nurmi.

2. Eläinten hyvinvointia edistävät tukitoimet, eläinten hyvinvointikorvaus ja investointituet. Pyydetään asiantuntijoiksi Tiina Malm ja Esko Juvonen maa- ja metsätalousministeriöstä.
3. Strutsien, alpakoiden ja laamojen hyvinvointi
4. Kasvatettujen kalojen hyvinvointi ja lopetusmenetelmät
5. Neuvottelukunnan kannanotto hallituksen esitykseen laiksi eläinten hyvinvoinnista

6. Helsinki One Health esittely, pj. Olli Peltoniemi

Puheenjohtaja esitteli johtamansa [HOH Helsinki One Health](#) verkoston. HOH verkosto esitellään Helsingissä Tiedekulmassa 2.11.2018 klo 14:00 alkaen. HOH on ihmisen ja eläinten yhteisen terveyden tutkimuksen verkosto, joka perustettiin tukemaan ja koordinoimaan alan tutkimusta Helsingin yliopistossa. HOH on noin 6 miljoonan euron hanke, ja lisää kansainvälistä rahoitusta haetaan. Mukana verkostossa on 5 Helsingin yliopiston tiedekuntaa. Mukana verkostossa on myös Luonnonvarakeskus ja Ruokavirasto sekä yrityksiä ja säätiöitä. HOH:n tutkimusteemat ovat eläinten terveys, ruokaturvallisuus ja translationaalinen terveystutkimus. Eläinten terveys ja hyvinvointi on verkostossa keskeisenä teemana ja HOH tulee palkkaamaan eläinten hyvinvoinnin apulaisprofessorin Helsingin yliopistoon.

7. Muut asiat

Seuraava kokous on tiistaina 11.12.2018 klo 12:15–14:15.
Kokouspaikkana on Helsinki, Kirkkokatu 12, kokoushuone Aleksanteri.
Esityslistalla on porojen hyvinvointi.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14:05.

Liite

- Kokouksen 24.9.2018 esityslista

Helsingissä 11.12.2018

Pöytäkirjan vakuudeksi

Olli Peltoniemi
puheenjohtaja

Satu Raussi
sihteeri

Liite

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta 3 Kokous 4/2018

Esityslista

Aika 24.9.2018, klo 12:15–14:15
Paikka Helsinki, Kirkkokatu 12, neuvotteluhuone Aleksanteri
Jakelu Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta

1. Kokouksen avaus
2. Kokouksen järjestäytyminen
3. Edellisen kokouksen pöytäkirja
4. Ajankohtaista maa- ja metsätalousministeriöstä, Susanna Ahlström
5. Neuvottelukunnan toimintasuunnitelman päivittäminen
6. Helsinki One Health esittely, pj. Olli Peltoniemi
7. Muut asiat
 - Seuraava kokous ja asialista
8. Kokouksen päättäminen

Liitteet

- Edellisen kokouksen 6.6.2018 pöytäkirjaluonnos

Linkkejä

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta Valtioneuvoston hankerekisterissä
<http://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=MMM015:00/2016>

Valtioneuvoston asetus tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnasta (330/2009)
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2009/20090330>

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi eläinten hyvinvoinnista ja lausunnot lausuntopalvelu.fi sivustolla
<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=9b7fdc1b-d481-4d04-a398-d2d572dc42>

Matkalaskupohja <http://mmm.fi/yhteystiedot>

Blogijutut kokouksista Eläinten hyvinvointikeskuksen www.elaintieto.fi sivustolla

Tervetuloa kokoukseen!